

Engen); - w poszukiwaniu doskonałości: przepowiednie, objawienia i stany ekstazy, na przykładzie opętania błog. Jordana z Saksonii (Aviad M. Kleinberg), stygmatyzacji św. Małgorzaty z Węgier (Gabor Klaniczky), echatologicznych przepowiedni o 100 latach (Robert E. Lerner), Raymunda de Sabanac, wstępu do objawień Constance de Rabastens (Renate Blumenfeld-Kosinski); - w poszukiwaniu doskonałości na krawędzi świata: pokazane na przykładzie życia pustelnika Stefana Obazina z XII wieku (Gyorgy Gereby i Piroska Nagy), tworzenia życia pustelniczego (Alexandra Barratt), rytuału przyjmowania siostr do zakonu (Nancy Bradley Warren); - rytuału mocy, na przykładzie konsekracji anglosaskich królowych (Janet L. Nelson) i Mszy św. podczas wyboru burmistrza Londynu w 1406 r. (Caroline Barron). Całość kolekcji kończy krótki indeks spotkanych w niej rzeczy i nazwisk.

Książka wydaje się być bardzo oryginalnym sposobem pokazania różnorodności życia średniowiecznego człowieka od „jego kuchni”, tj. od praktycznej postawy akcji i reakcji, wynikających przecież z pewnych pryncypiów religijno-moralno-społecznych, które wytworzyła cywilizacja średniowiecznego chrześcijaństwa. I to jest chyba najistotniejszy jej wkład w rozwój badań nad średniowieczem europejskim, tym bardziej cenny, że wyłożony i zinterpretowany przez fachowców z dziedziny i regionów, o których traktują. Trzeba podziwiać ogromną pracę, jaką włożyła redaktor Miri Rubin w pomysł i dobór tematów oraz ich autorów, by stworzyć ten w miarę skonsolidowany różnorodny przegląd życia średniowiecznego człowieka, osadzonego w świecie chrześcijańskich idei i wartości, które go motywowały do działania. Znając to środowisko, stajemy się coraz bardziej kompetentni w wypowiedaniu się na temat praktyki życia w tamtych czasach.

Ks. Ryszard Groń – Chicago, USA

Massimo PAZZINI, *Il Libro dei Dodici Profeti. Versione siriana – vocalizzazione completa*, ed. Terra Santa [Analecta 72], Milano 2009, Franciscan Printing Press, ss. 134.

Nella „Collana Analecta” dello Studium Biblicum Franciscanum di Gerusalemme viene pubblicato in bella e agile edizione *Il Libro dei Dodici Profeti* curato in versione siriana con vocalizzazione completa specie ad uso didattico degli studenti specializzandi in Studi Biblici dal Prof. Padre Massimo Pazzini OFM.

L’Autore, docente dal 1991 di ebraico, aramaico e siriano presso il medesimo Studium, Facoltà della Pontificia Università „Antoniano” in Roma, è attualmente anche responsabile della pubblicazione scientifica, „Liber Annuus” dell’Ateneo della medesima Università. Ha già curato e pubblicato importanti opere in materia, quale *in primis* il *Lessico siriano-italiano* nel 2004.

Ad analoghe edizioni dedicate al *Libro di Rut* ebraico e siriano con aggiunta di rispettiva analisi linguistica e grammaticale per l’esercitazione degli studenti,

e al *Libro di Giona* con analisi del testo ebraico, si unisce nel 1999 la preziosa grammatica siriana formulata non solo sulla nota competenza in materia di Padre Pazzini, bensì pure sulla ormai lunga e qualificata esperienza didattica delle lingue bibliche, che lo hanno visto unico docente francescano, anche nella prestigiosa École Biblique dei Padri Domenicani in Gerusalemme.

Il presente testo dedicato ai Dodici Profeti Minori si colloca, quindi, in continuità con il „curriculum” didattico e l’alta competenza scientifica di Padre Pazzini, che nella *Prefazione* illustra personalmente alcune caratteristiche date a questo significativo sussidio: „Particolare attenzione è stata dedicata alla vocalizzazione del testo siriano in modo che possa risultare di sicura utilità per coloro che ne faranno uso. Il testo è stato vocalizzato secondo il sistema occidentale; sono state escluse le forme ‘miste’ che si trovano, invece, nelle Bibbie poliglotte. Merita una menzione la resa di *rukkōkhō* e di *quššōyō* delle lettere *bgdkpt*, solitamente segnalata in maniera non sistematica... Questa caratteristica, assai utile per coloro che si accingono ad una lettura ‘grammaticale’ del testo, in particolare delle forme verbali, ha impiegato la maggior parte del nostro tempo e delle nostre energie”.

Unitamente alle pubblicazioni segnalate, quindi, il frutto ultimo della fatica scientifica di Padre Pazzini può indirizzarsi utilmente non solo agli studiosi e appassionati di Sacra Scrittura e Archeologia biblica, ma anche ai cultori di quel settore orientale della Letteratura Patristica ancora così tanto disatteso certamente pure per la difficoltà linguistica di accesso pieno agli Autori, i quali per altro hanno attinto pienamente al patrimonio biblico non soltanto spiritualmente, bensì letterariamente. Il presente testo offre, perciò, un utile strumento di approccio a una lingua e a un mondo culturale ricchissimo, patrimonio cristiano che fino ad oggi deve essere considerato una ricchezza da non dimenticare.

Luciana Maria Mirri – Università di Bologna

Ewa OSEK, *Przyroda w pismach Bazylego Wielkiego*, Lublin 2000, Wydawnictwo TN KUL, ss. 204.

Do dyscyplin, które w ostatnim ćwierćwieczu wzbudziły wyjątkowo duże zainteresowanie i zyskały szczególne znaczenie, należą bez wątpienia przyrodoznawstwo i ekologia. Uczni prowadząc nad nimi wielostronne badania naukowe starają się nierzadko ukazywać również ich historię, sięgając m.in. do starożytnych przyrodznawców (np. Teofrasta, Arystotelesa, Pliniusza) i innych, nie wymieniając przy tym nigdy żadnego autora chrześcijańskiego z pierwszych ośmiu wieków naszej ery. Nie wymieniają ich również współczesne historie ekologii, w tym także opublikowana w 2004 r. w Wydawnictwie KUL *Historia myśli ekologicznej* ks. prof. dra hab. S. Zięby.

Wśród dotychczasowej bogatej już bibliografii na temat ekologii, w tym również kościelnej, na próżno szukać jakichkolwiek pozycji nawiązującej bezpośrednio